

godt og ikke have Grund til ofte at stifte deres Tjeneste. Tillige beholde de fleste Godseiere og Forpagtere Tilsyn med deres Undergivnes moralske Vandel; saaledes blive de især holdte til Maadeholdenhed og maa ofte forpligte sig til ikke at drikke Brændeviin. Dog forekomme desværre ogsaa Undtagelser herfra.

(Fortsattes).

Et Par Ord om Hørdyrkning.

Nærværende Tidsskrifts Læsere kjende vist Alle 2de Smaaafskrifter, det ene af Fabrikør E. Grove (1846), det andet af Fabrikør Orloff Andersen (1848), men desuagtet turde det vist være rigtigt, især under nærværende Sædepriser, at opfriske i vor Erindring disse Smaaafskrifteres Existens og naturligtviis dermed den Gjensstand, som de omhandle, nemlig Hørdyrkningen.

Begge disse Skrifter vise tydeligt Hørdyrkningens Fordeelagtighed. Fabrikør Grove siger:

3600kg pr. ha "Een Td. Land giver let 250 P^l rødet Straa, der lavest anslaaet til 1 Mk. pr. P^l giver . 41 Rbd. 4 Mk. hertil kommer for 4 Td. Frø à 10 Rbd. 40 — = —

3 Alt 81 Rbd. 4 Mk.

eller saafremt Straaet er godt og Frøet mindre godt, for 250 P^l Straa à 1 Mk. 8 p . . 62 Rbd. 3 Mk.

4 Tdr. Frø à 8 Rbd. 32 — = —

3 Alt 94 Rbd. 3 Mk.

hvorimod Udgivter til Udsæd, Jordens Bearbejdning, Eugning, Ruffning, Knebling, Rødning, Tærkning og Rensning i Reglen ei kunne anslaaes til over 45 Rbd., saa at Dversfudet af 1 Td. Land besaaet med Hør, alle Udgivter fraregnede, vil kunne anslaaes til 36 à 50 Rbd. og derover." Saavidt Hr. Grove. — Uagtet det Resultat, den ærede Forfatter er kommet til, er upaaklageligt, saa maa dog Indsenderen af disse Linier, der rigtignof ikke har megen, men dog nogle Aars Erfaring i Hør dyrkning, ansee det som Minimum ansatte Resultat for temmelig lavt. Idet jeg siden nærmere skal begrunde denne min Mening, ville vi først see, hvad Fabrikør D. Andersen i sit lille Skrift anfører, hvilket rigtignof tidligere har været fremsat i nærværende Tidskrift (10de B. 2det H.), men fortjener vistnok end yderligere at fremhæves: „Af 4 Skpr. rigaiff Frø, udsaaet her ved Fabrikken i et Areal af 6000 □ Al. (altsaa omtrent 3½ Skpr. Land) udfom en Vægt af 86 P^{b} 12 T Straa; af 4 P^{b} 5 T Straa erholdtes 1 P^{b} reenskjettet Hør; og 1 P^{b} har givet 10¼ T ffinheglet Hør og 5½ T Blaar. Idet det forhen er anført, af hvor stor Vigtighed det er at avle godt Straa og at en Udsæd af

- a) 2 Skp. dansk Frø gav 18 P^{b} 5 T Straa, skjettet 2 P^{b} 2 T Hør
- b) 2½ Skp. dansk Frø gav 20 P^{b} 14 T Straa, skjettet 2 P^{b} 4 T Hør.
- c) 3 Skp. dansk Frø gav 22 P^{b} 12 T Straa, skjettet 2 P^{b} 14 T Hør.

d) 6 Skp. dansk Frø gav 39 P^{d} 14 S Straa, fjettet
6 P^{d} 2 S

— vedblives: sammenligner man nu disse forskellige Resultater, saa vil man let see, hvorledes Hørens gode Dyrkning og Behandling betaler sig. Efter 1 Skp. Udsæd erholdtes nemlig af:

Proven a	1 P^{d}	1 S	fjettet Hør.
— b	=	— 14 $\frac{1}{2}$	— —
— c	=	— 15 $\frac{1}{2}$	— —
— d	1	— $\frac{1}{2}$	— —

af Forstraad Bjørnsens Product 5 — 4 $\frac{1}{2}$ — —

af Fabrikkens egen Avl . 5 — = — —

Der erholdtes saaledes af Fabrikkens egen Avl, efter de 4 Skpr. Udsæd paa 6,000 \square Al., omtrent 20 P^{d} fjettet Hør, som giver 12 P^{d} finheglet Hør og 7 P^{d} Blaar. Anslaaer man Hørens Værdi til 2 Mk. 8 β og Blaaren til 1 Mk. Pundet, da har man for Straaet 98 Rbd. 4 Mk.

desuden erholdtes 10 Skp. velrenset Frø

fortrinligt til Udsæd à 9 Mk. Skp. . 15 — = —

113 Rbd. 4 Mk.

Herfra afgaaer:

Indkjøb af Frø 4 Skp. à 13 Mk. 8 β 9 Rbd. = Mk.
Rustning, Rnebling, Tærstning og Rens-

ning 12 — = —

Fabrikkens Arbejdsomkostninger for 20 P^{d}

à 8 Mk 26 — 4 —

Heglingen 3 Mk pr. P^{d} 10 — = —

Tilsammen 57 Rbd. 4 Mk.

Altsaa er Jordafgivten eller Nettooverskuddet 56

Rbd. af omtrent $3\frac{1}{2}$ Skp. Land. Vi see heraf, at Fabrikør Andersen er kommet til et mere end dobbelt saa heldigt Resultat som Fabrikør Grove, og dog finder Grove at, selv efter hans Resultat, ingen almindelig Sæd giver større Udbytte end Hørrøen. Skulde Hørdyrkeren imidlertid nøies med 36 Rbd. pr. Td. Td. da maatte man give Hørdyrkningens Modstandere Ret i, at man hellere burde foretrække f. Ex. Byg; thi 12 Td. pr. Td. Td. af dette vil ogsaa give omtrent 36 Rbd. Netto, og da vil man, alt vel overveiet, være bedre tjent hermed; men Resultatet vil blive langt anderledes. Tager man endogsaa et Middeltal af Fabrikør Groves Resultat: 36 à 50 Rbd. = 43 Rbd. pr. Td. Td., og igjen et Middeltal af dette og Fabrikør Andersens Resultat: c. 128 Rbd. = 85 Rbd. pr. Td. Td., da vil det virkelige Udbytte pr. Td. Td. veldyrket Hørrø i Reglen altid blive over dette Middeltal. Der vil vel være Dem, som indvende, at det Resultat, man er kommet til ved Brønsholmsdals Fabrik, hvor der maaskee er anvendt en overdreven Omhyggelighed ved Dyrkningen og i det Hele en egen Opmærksomhed paa at udvinde det størst mulige Udbytte for derved at gavne Hørdyrkningens og Beredningsanstaltens Omsømme, ikke almindeligviis tør forventes; men en saadan Indvending holder ei Stik; thi, ikke at tale om, at det vilde være høist urigtigt af Fabrikøren, at fremkalde et Resultat, som ei var bygget paa Sandhed, hvilket snart vilde bryde, og da høilig skade istedetfor at gavne, — saa maae vi især lægge Mærke til, at Forstraad Bjørnsens Hørrø har givet et endnu større Udbytte end Fabrikens

egen, der nemlig har givet 5 P^{d} efter hver Skpr. Udsæd, Forstraadens derimod 5 P^{d} 4½ P^{d} reenskjettet Hør efter hver Skpr's. Udsæd; og at dette virkelig forholder sig saaledes har endogsaa Forstraaden selv offentlig udtalt i en landoekonomisk Forsamling. — Til det Anførte føier jeg min egen ringe Erfaring i Hørdyrkning:

For nogle Aar tilbage har jeg efter 2 Skprs. Udsæd rigaiff Frø avlet 10 P^{d} reenskjettet fortrinlig Hør, ansat à 3½ Rbd. pr. P^{d} 35 Rbd.
6 Skpr. Frø à 1 Rbd. 6 —

3 Alt 41 Rbd.

Efter 1 P^{d} . Udsæd vilde altsaa kunne ventes 4 × 41 = 164 Rbd. alt brutto ved egen Tilberedning. Dette Resultat tilskyndede mig til at faae mere. Jeg saae da næste Aar 10 Skpr. ægte rigaiff Frø i 17,247 □ Al., hvorefter erholdtes ved egen Tilberedning 32 P^{d} reenskjettet Hør à 3 Rbd. 96 Rbd.
6 P^{d} . fortrinligt Frø à 10 Mk. pr. Skp. . 80 —

3 Alt 176 Rbd.

Udgift til Sædefrø, Jordens Dyrkning, Hørens Rustning, Anebling, Rødning, Brydning, Skjetning, Frøets Udtærkning etc. androg ialt 68 Rbd.

Tilbage 108 Rbd.

som er Netto-Overskudet efter en Udsæd af 10 Skpr. Frø paa c. 10 Skpr. Land, hvilket synes at være ret antageligt; men paa Grund af det Banstelige eller næsten Umulige i at faae Hørrønnen godt tilberedt ved Haandredskaber — den Hør naaede, som man seer,

kun en Værdi af 3 Rbd. pr. LB, som ene laae i Tilberedningsmaaden, og den kunde endda kun sælges til Hjemmebrug, thi paa Maskinhørspinderiet i Kjøbenhavn vilde man slet ikke kjøbe den, — og tillige da Sædpriserne dengang (1842) stode høiere, tabte jeg Lysten til at dyrke Hør i det Større, naar jeg var nødt til at tilberede den ved Haandkraft; men Ideen om Hør dyrkningens Fordeelagtighed og navnlig ved Hørens Maskintilberedning, var alligevel levende hos mig og idet jeg offentlig udtalte denne Idee, blev Brønsholmsdals Fabrik til. Siden Actieselskabet for denne Fabrik constituerede sig, er oprundet mærkværdige Lider, som vi Alle kjende og som vi Alle meer eller mindre have følt Virkningen af: Sædpriserne stige til en foruroligende Høide, saa at al Tanke om Hør dyrkningens Fordeelagtighed maatte gaaes; de politiske Omvæltninger ramte strengt mange Forhold og især Pengeforholdene; Brønsholmsdals Fabrik følte ogsaa Trykket heraf, da den, indtil videre, gik glip af et Laan, der var givet den grundet Haab om at erholde. Fabrikken staaer der imidlertid endnu og gaaer for Actieselskabets Regning; den har ei tilstrækkelig Båndkraft, men man haaber at kunne tilveiebringe saadanne Ressourcer, at en Dampmaskine kan blive indlagt, hvilken, idet Skjæverne afgive fornødent Brændsel, ikke vil foranledige anden aarlig Beføstning end de fornødne Reparationer.

Uagtet jeg nærer en særlig Inclination for Brønsholmsdals Fabrik, som er let forklarlig, og man derfor kunde have en tilsyneladende Grund til at ansee mig